
ДОСЛІД

МАНДЕЛЬШТАМА - ПАПАЛЕКСІ

(1913 р)

ТОЛМЕНА-СТЮАРТА

(1916 р)

КОРОТКО ПРО ВЧЕНИХ

***Мандельштам Леонід
Ісаакович***

(1879–1944)

*Радянський фізик;
один з засновників школи радянських
радіофізиків ,
академік АН ССРСР (1929);
член-кореспондент (1928).*

***Папалексі Микола
Дмитрович***

(1880–1947)

*Видатний фізик,
академік АН ССРСР (1939);
член-кореспондент (1931).*

*Один з організаторів
Одеського політехнічного інституту.*

КОРОТКО ПРО ВЧЕНИХ

Стюарт (Stuart) Бальфур
(1.XI 1828–19.XII 1887)

Шотландський фізик,
член Лондонської наукової королівської общини (1862).

Ричард Толмен (Richard C. Tolman)
(1881–1948)

Американський фізик,

основоположник релятивістської термодинаміки

*Ці вчені
поставили експерименти, які є
найбільш переконливим доказом
електронної природи струму в
металах.*

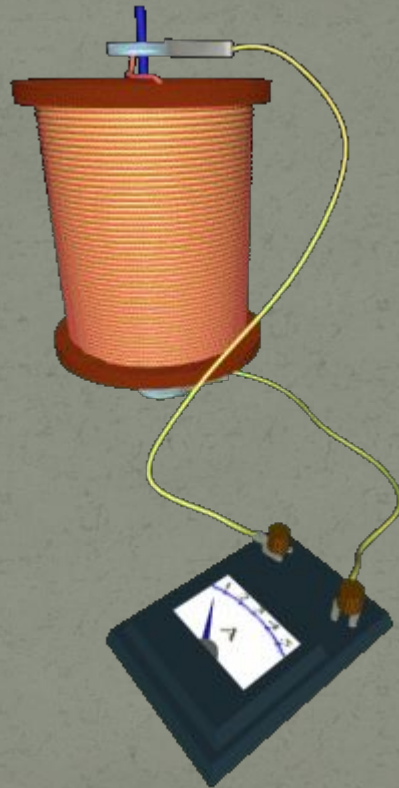
*Це були досліді з інерцією
електронів.*

*Ідея таких дослідів та перші якісні
результати були отримані
в 1913 році*

Ідея досліду:

якщо розігнати металевий провідник, а потім різко його зупинити, то вільні заряди, рухаючись по інерції, створять на короткий час струм в цьому провіднику.

Установка для досліду

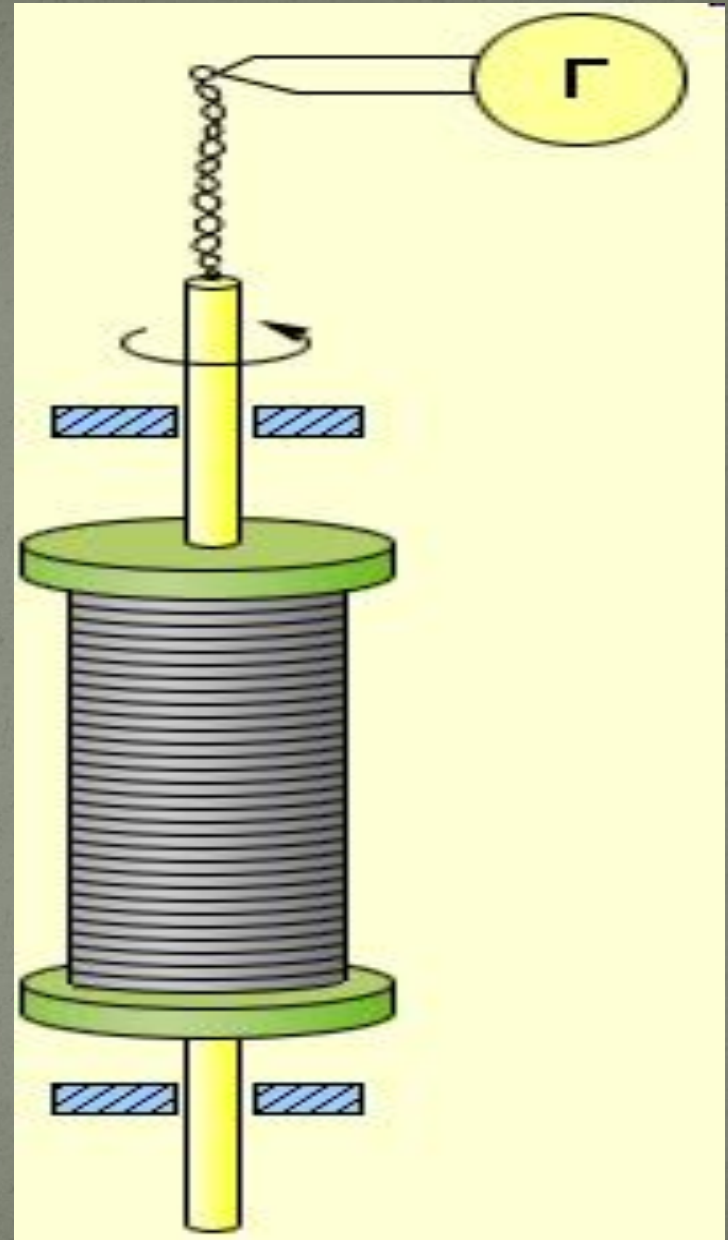
Схема досліду

Катушка з великою кількістю витків тонкого дроту приводилась в швидке обертання навколо своєї осі.

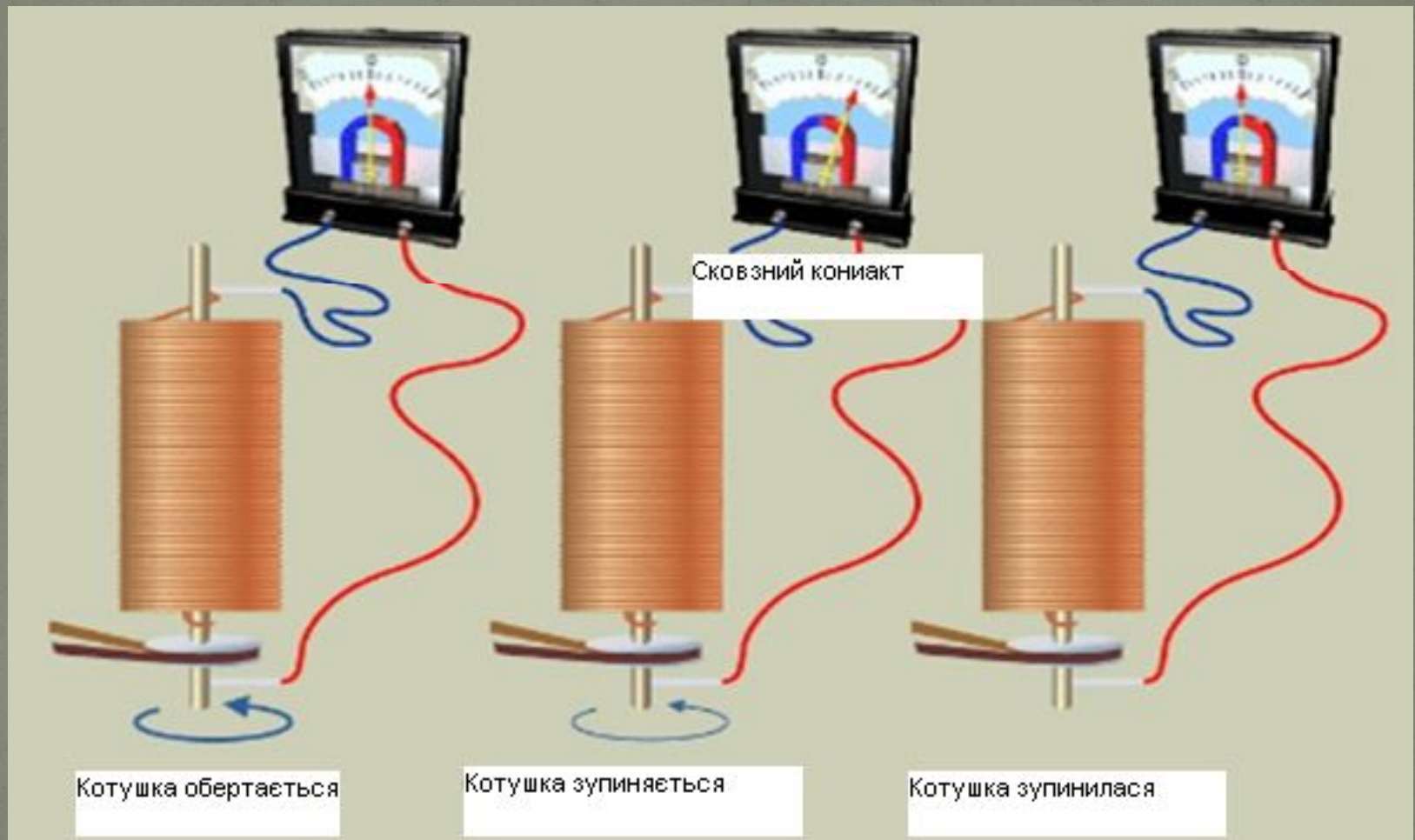
Кінці катушки, з допомогою гнучких проводів були приєднані до чуттєвого гальванометра Г.

Розкручена катушка різко гальмувалась і в колі виникав короткочасний струм, зумовлений інерцією носіїв заряду.

Повний заряд, що протікав по колу вимірювався за відхиленням стрілки гальванометра.

Схема досліду

Результати досліду

Напряг струму говорить про те, що він створюється рухом негативно заряджених частин.

Заряд, що переноситься, пропорційний відношенню заряду частинок, які створюють струм, до їх маси.

Тому, вимірюючи заряд, який проходить через гальванометр за час існування струму в ланцюзі, вдалося визначити це відношення.

Результати дослідів

Воно виявилось рівним $1,8 \cdot 10^{11}$ Кл/кг.

Ця величина співпадає з відношенням заряду електрона до його маси (питомий заряд електрона), що вже було доведено раніше.

$$\frac{q_e}{m_e} = 1,8 \cdot 10^{11} \text{ Кл / кг}$$

ВИСНОВОК:

носіями струму в металевих провідниках є вільні електрони.